

EKONOMI-
HÖGSKOLAN

Nationalekonomiska institutionen

NEKH02

Examensarbete kandidatnivå

HT 2019

Legalisering av cannabis för rekreativ bruk

—

En ekonomisk översiktsstudie

Författare

William Katz

Handledare

Jerker Holm

Innehållsförteckning

1. Introduktion	3
1.1 Syfte	3
1.2 Metod	3
1.3 Avgränsning	4
1.4 Tidigare studier	4
2. Bakgrund	6
3. Teori	7
4. Analys	9
4.1 Kriminalitet	9
4.2 Trafiksäkerhet	13
4.3 Konsumtion	17
4.4 Hälsoeffekter	21
4.5 Skatteintäkter	23
5. Avslutning	26
Litteraturförteckning	29
Bilagor	31

1. Introduktion

1.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att redogöra för hur ekonomin påverkas av legalisering av cannabis för rekreativt bruk. Ekonomin är en mycket intressant och meningsfull aspekt av legaliseringen där resultat inom olika områden används för att utvärdera eftereffekter och finna positiva och negativa trender för att se om resultaten är önskvärda eller inte. Uppsatsen har för avsikt att utreda och upplysa andra om dessa resultat. Genom detta arbete samlas tidigare studier med lättillgänglig information och dess resultat vilket därmed möjliggör för andra att kunna ta ställning till legalisering av cannabis. Det är ytterst viktigt att framhäva både de för- och nackdelar som legalisering har på ett lands ekonomi för att ge en helhetsbild och sedan föra en diskussion kring ämnet. Inom arbetet har fem områden valts ut som tillsammans ger en bred bild av ekonomin. Dessa är cannabisrelaterad kriminalitet, cannabisrelaterad trafiksäkerhet, cannabiskonsumtion bland vuxna och ungdomar, cannabisrelaterade hälsoeffekter samt skatteintäkter från försäljning av cannabis. Förändringar inom dessa områden kommer att studeras för att se vilken effekt legalisering har haft.

1.2 Metod

Uppsatsen görs i form av en litteraturöversikt som kommer att använda fyra rapporter där resultat sammanfattas och diskuteras. De utvalda rapporterna är följande: RMHIDTA (2018), CDPS (2018), DPA (2018) och SAM (2018). Rapporterna har valts ut då de tillsammans täcker de fem områden av ekonomin som uppsatsen har för avsikt att studera. Arbetet använder de senaste uppdaterade versionerna av dessa rapporter som har funnits i olika versioner från tidigare år. Detta säkerställer att informationen är den senaste tillgängliga. Rapporterna är utgivna av politiska organisationer samt icke-vinstdrivande organisationer vilket ger ett brett omfång av åsikter. Dessvärre har ingen av dessa rapporter publicerats i någon vetenskaplig tidskrift vilket innebär att man behöver hålla sig mer kritisk till resultaten.

I uppsatsen används kausalitet för att studera eftereffekterna av legaliseringen. Med kausala effekter kan man se hur förändringar i policy skapar förändringar i verkliga utfall. Det är viktigt att nämna att korrelation inte nödvändigtvis innebär kausalitet. I uppsatsen används därför den latinska frasen ”Post hoc ergo propter hoc” som betyder ”Efter detta, därför av detta”. Frasen kan tolkas som att då två händelser följer varandra, måste den första händelsen ha orsakat den andra händelsen. Detta är emellertid ett felslut och är inte nödvändigtvis sant. Kausala effekter kan beskrivas som en jämförelse mellan faktiskt utfall och kontrafaktiskt utfall. Det kontrafaktiska utfallet är det som hade hänt om policyn varit annorlunda. Problemet med att utvärdera kausala effekter är att det kontrafaktiska utfallet inte kan observeras. För att inte hamna i ett sådant resonemang jämförs resultat med andra stater som inte har valt att legalisera.

1.3 Avgränsning

Uppsatsen avgränsas till legalisering av cannabis för rekreativt bruk och kommer därmed inte att behandla legalisering av cannabis för medicinskt bruk. I fortsättningen kommer därmed benämningen legalisering endast att hänvisa till legalisering av cannabis för rekreativt bruk. Arbetet kommer att avgränsas ytterligare till att endast granska hur de utvalda områdena av ekonomin har påverkats i delstaterna Colorado och Washington som var de två första delstaterna i USA att legalisera. Dessa avgränsningar görs utifrån den tillgängliga information som finns samt de tidigare studier som har studerat ämnet och dess resultat i de två delstaterna.

1.4 Tidigare studier

Tidigare studier som uppsatsen kommer att använda är ”The Legalization of Marijuana in Colorado: The Impact” utgiven av Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area (RMHIDTA) och senast uppdaterad i september 2018. RMHIDTA är ett statligt program i USA etablerat av White House Office of National Drug Control Policy (ONDCP). Deras uppdrag är att minska drogtillgänglighet genom att eliminera eller splittra organisationer involverade i narkotikahandel (Rmhidta.org, 2019). Rapporten har

blivit utgiven årligen sedan år 2013 och är nu uppe i den femte volymen som uppsatsen använder. Det är en extensiv rapport som inkluderar avsnitt om cannabisrelaterade trafikolyckor, cannabiskonsumtion, folkhälsa, den svarta marknaden, samhällseffekter och cannabisindustrin. Syftet med rapporten sägs vara att införskaffa data och information så att läsaren ska kunna ta en informerad ställning till legalisering av cannabis.

Uppsatsen kommer även att använda ”Impacts of Marijuana Legalization in Colorado” utgiven av Colorado Department of Public Safety (CDPS) i oktober 2018. CDPS är Colorados främsta avdelning av delstatens regering. Deras uppdrag är att ge allmänheten skydd och att leverera en mångsidig offentlig säkerhetstjänst. De har en vision om att skapa säkrare och motståndskraftiga samhällen runt om Colorado (Colorado.gov, 2019). Rapporten är den senaste uppdateringen av en tidigare utgiven rapport från år 2016. Den innehåller avsnitt om allmänhetens säkerhet inkluderande cannabisrelaterad kriminalitet och trafiksäkerhet, folkhälsa inkluderande cannabiskonsumtion bland vuxna och ungdomar samt information om försäljning av cannabis och dess resulterande skatteintäkter.

Vidare kommer uppsatsen att använda ”From Prohibition to Progress: A Status Report on Marijuana Legalization” utgiven av Drug Policy Alliance (DPA) i januari 2018. DPA är en icke-vinstdrivande organisation baserad i New York City som har en vision om ett rättvist samhälle där användandet och regleringen av droger är grundade i vetenskap, medkänsla, hälsa och mänskliga rättigheter (Drugpolicy.org, 2019). Deras uppdrag är att ge förslag till policys och attityder som bäst kan reducera skador från användning av droger samt drogförbud. Rapporten är en uppdaterad version av en tidigare utgiven rapport från år 2015 som fokuserade på tidiga förändringar inom cannabisrelaterad kriminalitet i Colorado. Den uppdaterade rapporten har avsnitt om social rättvisa inkluderande cannabisrelaterade arresteringar, folkhälsa och cannabiskonsumtion bland ungdomar, trafiksäkerhet och cannabisrelaterade trafikolyckor samt ekonomin kring cannabis och medföljande skatteintäkter och vinster.

Slutligen använder uppsatsen ”Lessons Learned From Marijuana Legalization In Four U.S. States And D.C.” utgiven av Smart Approaches to Marijuana (SAM) i mars 2018. SAM är en icke-vinstdrivande organisation baserad i Virginia som har en vision om ett samhälle där kommersialisering och normalisering av marijuana inte längre existerar (Learnaboutsam.org, 2019). Deras uppdrag är att undervisa medborgare om vetenskapen bakom marijuana för att minska dess konsumtion och medföljda konsekvenser. De beskriver sig själva som en organisation som varken vill legalisera eller demonisera cannabis. Även denna rapport är en uppdaterad version av en tidigare utgiven rapport från år 2016 som fokuserade på lärdomar från fyra år av cannabislegalisering i Colorado och Washington. Rapporten har avsnitt om effekter av cannabis konsumtion bland ungdomar, cannabisrelaterad kriminalitet, cannabisrelaterade trafikolyckor och kommersialisering av cannabis.

Resten av uppsatsen är disponerad i enskilda avsnitt där vardera av de fem utvalda områdena behandlas separat. Arbetet sammanfogar och tolkar den information och de resultat som de tidigare utvalda studierna har funnit inom varje område. Sedan utvärderas studiernas resultat med den utvalda teorin för att säkerställa att informationen är trovärdig och bör tolkas som presenterad. Slutligen förs en diskussion kring de funna resultaten. De utvalda områdena av ekonomin är disponerade i de följande avsnitten. Först behandlas cannabisrelaterad kriminalitet, sedan cannabisrelaterad trafiksäkerhet, cannabis konsumtion bland vuxna och ungdomar, cannabisrelaterade hälsoeffekter och slutligen skatteintäkter från försäljning av cannabis.

2. Bakgrund

Rekreationsbruk av cannabis innefattar personligt innehav samt konsumtion av cannabis för vuxna. Colorado och Washington var de två första delstaterna i USA som röstade för att legalisera cannabis för rekreationsbruk i slutet av 2012 (norml.org, 2019). I dagsläget har 11 delstater samt Washington D.C. legaliserat cannabis för rekreationsbruk. Dessa delstater är Alaska, Kalifornien, Colorado, Illinois, Maine, Massachusetts, Michigan, Nevada, Oregon, Vermont och Washington (se bilagor, fig. 1). Utanför USAs gränser så

blev Uruguay världens första land att legalisera cannabis för rekreativt bruk den 20 december 2013 (druglawreform.info, 2019). Kanada blev världens andra land att legalisera cannabis den 17 oktober 2018 (justice.gc.ca, 2018).

I Sverige är cannabis ett väldigt kontroversiellt ämne och det finns ingen större diskussion kring någon form av legalisering överhuvudtaget. Cannabis är en form av narkotika och är därmed straffbart under Sveriges narkotikastrafflag (1968:64). Innehav och konsumtion av cannabis kan därmed leda till straff som sträcker sig från böter upp till fängelse i högst 3 år (riksdagen.se, 2019). I Portugal valde man istället redan i juli 2001 att behandla istället för att straffa då innehav och konsumtion av all narkotika avkriminaliserades (emcdda.europa.eu, 2019). I Norge har man bestämt sig för att följa i Portugals fotspår och landet är på väg att bli det första skandinaviska landet som avkriminaliserar all typ av narkotika (normalnorge.no, 2019). Norge planerar att genomföra sin narkotikapolitiska reform mellan år 2020 och 2021. I Danmark har cannabis varit lättillgängligt i Köpenhamns fristad Christiania och cannabis för medicinskt bruk legaliserades den 1 januari 2018 (laegemiddelstyrelsen.dk, 2019).

3. Teori

Uppsatsen använder priselasticitet som teori för att analysera påverkan av legalisering. Elasticiteten mäter hur en procentökning i pris förändrar efterfrågan av en given produkt. Priselasticiteten är ett ekonomiskt begrepp som visar hur priskänslig en produkt är. De allra flesta produkterna har en negativ elasticitet vilket innebär att då priset ökar minskar efterfrågan. En produkt med en elastisk efterfråga (se bilagor, fig. 2) är relativt priskänslig och innebär att då priset ändras med en procent så ändras den efterfrågade kvantiteten med mer än en procent. Produkter med en elastisk efterfråga har normalt sett många substitut. Exempel på produkter med en elastisk efterfråga är lyxvaror och transportmedel. Om priset på dessa produkter ökar kan folk oftast finna billigare alternativ.

Motsatsen till en elastisk efterfråga är en oelastisk efterfråga. En produkt med en oelastisk efterfråga (se bilagor, fig. 3) innebär istället att då priset ändras med en procent så ändras den efterfrågade kvantiteten med mindre än en procent. Produkter med en oelastisk efterfråga är alltså mindre priskänsliga och har oftast inget direkt substitut. De anses som mer nödvändiga varor som de flesta köper oavsett priset. Exempel på produkter med en oelastisk efterfråga är vardagliga varor så som bensin och mjölk.

Valet av att tillämpa teorin om priselasticitet på cannabis kommer från en studie som fokuserar på illegala varor och droger. I studien "The Economic Theory Of Illegal Goods: The Case Of Drugs" konstaterar författarna att det finns ett ekonomiskt argument till att legalisera och skatta en produkt istället för att förbjuda den (Becker, 2004). Valet mellan att förbjuda eller tillåta en produkt beror delvis på skillnaden mellan det sociala och privata värdet av att konsumera en illegal produkt men även produktens elasticitet. Särskilt gällande en produkt som har en oelastisk efterfråga visar det sig att det inte lönar sig att lagstadga något förbud om inte det sociala värdet är direkt negativt. Författarna anser att detta är fallet med droger och att de därför bör legaliseras då fördelarna är överlägsna till nackdelarna. Deras resultat indikerar att den optimala monetära beskattningen som maximerar den sociala välfärden överstiger alternativet till den optimala icke-monetära beskattningen som tar form i att straffa kriminella gärningar. Detta innebär att valet att legalisera droger och beskatta konsumtionen kan vara mer effektivt än att fortsätta att förbjuda laglig konsumtion av droger.

4. Analys

4.1 Kriminalitet

Den 10e december 2012 röstade 55 % av befolkningen i Colorado ja för att implementera Amendment 64 (Norml.org, 2019). Amendment 64 var en lagändring som legaliserade rekreationsbruk av cannabis för vuxna 21 år och äldre och gjorde det lagligt att köpa, sälja och odla cannabis. För att få köpa cannabis behöver personen vara över 21 år och får endast köpa från en cannabisbutik med tillstånd att sälja cannabis för rekreationsbruk (Colorado.gov, 2019). Man får som mest köpa och inneha 28 gram cannabis åt gången. För att få sälja cannabis behöver butiken följa regler och få tillstånd av staten. För personligt bruk får en person även odla upp till 6 egna cannabisplantor där 3 som mest får vara mogna och blomma åt gången. Det är olagligt att konsumera cannabis i någon form på offentlig plats och det säkraste är därför att konsumera på privat egendom.

Genom Amendment 64 har stigma associerad med cannabis minskat då det nu är legalt. Cannabis har även blivit mycket mer lättillgängligt då man kan gå in i en cannabisbutik och ha ett stort utbud att välja bland. Folk som tidigare konsumerade cannabis behövde gå genom den svarta marknaden för att köpa och riskerade att bli arresterade då detta var olagligt. Följande legalisering har nu dessa människor fått ett nytt lagligt alternativ till att köpa och konsumera. De som tidigare sålde på svarta marknaden har även en möjlighet att öppna butik och få tillstånd att sälja. Det är därför nu intressant att se hur cannabisrelaterad kriminalitet har förändrats följande implementering av Amendment 64.

CDPS rapporten har data över Colorados cannabisarresteringar och brott mellan åren 2012-2017. De data som rapporten presenterar skiljer på arresteringar och brott då ett brott kan ske utan en arrestering samt att ett brott begått av flera personer kan leda till flera arresteringar. Studien presenterar tydligt en positivt nedgående trend där det totala antalet cannabisarresteringar mellan åren 2012-2017 minskat med 56 %, från 12 709 till

6 153 (CDPS, 2018, sidor 19-27). Det totala antalet cannabisarresteringar delas upp i olika kategorier för att lättare kunna tolkas. Majoriteten av arresteringar faller under kategorin för innehav som minskade med mer än hälften med 59 %. Arresteringar av cannabisförsäljning minskade även med 17 % medan arresteringar av cannabisproduktion ökade kraftigt med 51 %. Resterande arresteringar faller under ospecificerade kategorier och minskade även de med 45 %.

Vidare kan informationen visas upp inom olika åldersgrupper för att se vilka som har påverkats mest. Studien visar den klart största minskningen bland åldersgruppen 21 år och äldre. Gruppen har haft en 78 % minskning av arresteringar. Den följande åldersgruppen är mellan 18-20 år och hade en minskning av 37 %. Den yngsta åldersgruppen är ungdomar mellan 10-17 år och även de hade en minskning av 16 %. Åldersgruppen med högsta arresteringsfrekvensen var 18-20 år. Den var dubbelt så hög som ungdomsgruppen 10-17 års frekvens samt närmre 30 gånger så hög som åldersgruppen 21 år och äldres frekvens.

Informationen på brott delas även in i olika kategorier av platser för att se var brotten skedde och hur dessa har förändrats. De platser som hade de största minskningarna var motorväg/väg/gata med 72 %, följt av detaljhandel/bank/restaurang/bar med 49 % och privata byggnader med 42 %. Platser med ökade brott var högskola/universitet med 56 %, följt av grundskola/gymnasieskola med 13 % och privat arbetsplats med 10 %.

DPA rapporten har endast data fram tills år 2015 men finner liknande resultat där de beskriver att Colorados cannabisrelaterade arresteringar var 46 % lägre i 2014 än i 2012 (DPA, 2018, sida 5). Rapporten visar att åtal för cannabisinnehav i Colorado under 2015 var 88 % lägre än i 2012. DPA nämner även att åtal för cannabisinnehav i Washington minskade med 76 % från år 2011-2015.

SAM rapporten fokuserar på svarta marknaden och generella trender i kriminalitet i Colorado. De konstaterar att legalisering har gjort det enklare för den svarta marknaden att blomstra ute på landsbygden då det är svårt att urskilja mellan en legal och kriminell

cannabisodling (SAM, 2018, sidor 22, 25). Rapporten nämner att Colorados polis har varit upptagen med en 50 % ökning av illegal cannabisodling ute på landsbygden. Vidare har legaliseringen potentiellt förvärrat andra områden av kriminalitet. Även om det inte går att fastställa så påpekar rapporten att det finns vissa trender att nämna. Sedan legalisering år 2012 har Colorados kriminalitet ökat snabbare än resten av landet då fastighetsbrott har ökat med 8.3 % och våldsbrott har ökat med 18.6 %.

Det totala antalet cannabisarresteringar för ungdomar minskade från 3168 år 2012 till 2655 år 2017 (CDPS, 2018, Sidor 123-125). Frekvensen av arresteringar minskade med 22 % under perioden. Den vanligaste typen av arrestering var för innehav som uppgick till 90 % av alla arresteringar av ungdomar mellan 10 och 17 år. Rapporten har även data över cannabisbrott inom Colorados skolor. Resultaten visar att antalet brott inom grundskola och gymnasiet ökade och var 13 % högre år 2017 än år 2012. Antalet brott på universitetscampus ökade även med 56 % under samma period.

SAM konstaterar att många ungdomar har uppfattningen att cannabis är legalt och är omedvetna om att det är olagligt att konsumera på offentlig plats. (SAM, 2018, Sidor 3, 4, 26). I Washington har polisen dokumenterat 424 överträdelser bland legala cannabisverksamheter. Av dessa överträdelser avsåg 288 försäljning till minderåriga samt 136 tillträde till minderåriga inom ett begränsat område. Sedan år 2012 har antalet avstängningar på grund av cannabis i Colorados grundskolor och gymnasier ökat från 17 % till 23 % av alla studentbrott.

Följande Amendment 64 visar resultaten från rapporterna en klar trend i Colorado med minskning av cannabisarresteringar och brott bland vuxna. Detta är en positiv aspekt för ekonomin då mindre statliga medel behöver läggas på cannabisrelaterade brott. DPA nämner att minskningen av arresteringar har resulterat i stora besparingar för polisen som uppskattas till hundratals miljoner dollar (DPA, 2018, sida 6). Genom legalisering behöver polisen inte längre arrestera för innehav och andra brott på låg nivå och sparar därmed resurser. Detta följer som ett logiskt resultat av legalisering då det nu är lagligt för personer 21 år och äldre att inneha en större mängd cannabis åt gången. Denna

åldersgrupp har även sett den klart största minskningen av arresteringar. Detta bör anses som ett förutsägbart resultat och kan tolkas som en kausal eftereffekt.

Legaliseringen har även haft medföljande negativa resultat. Den nya bilden av att cannabis är legalt samt nu är lättillgängligare än någonsin har lett till att ungdomar har blivit mer utsatta. Antalet cannabisrelaterade brott och avstängningar från skolor bland ungdomar har ökat och är till större delen ett resultat utav innehav på offentlig plats. Detta ses som ett indirekt resultat utav legalisering då samhällets stigma kring cannabis har minskat och ungdomar ser konsumtion som mer accepterat.

Resultaten visar även att trots möjlighet till att operera under tillstånd så fortsätter den svarta marknaden att blomstra och illegal cannabisodling har ökat. Resultaten kan kopplas till att cannabis är ansett legalt och att den generella folkmängden inte känner till lagen. Innehav av cannabis upp till en bestämd mängd för en viss åldersgrupp samt odling för personligt bruk är specificerat inom lagen men kan möjligtvis inte anses vara allmän kunskap.

SAM rapporterar att fastighetsbrott och våldsbrott har ökat snabbare i Colorado följande legalisering jämfört med i resten av landet. Resultatet kring trender i generell kriminalitet är svårare att ta ställning till. Även om det är värt att nämna så är det svårt att se en koppling mellan legalisering och generell kriminalitet inom staten. Övergripande så verkar de medföljande resultaten rimliga. Legalisering av cannabis för vuxna medför att arresteringar av innehav minskar. Samtidigt medför legaliseringen att cannabis blir mer lättillgängligt vilket leder till att det lättare hamnar i fel händer hos minderåriga. Som med det mesta finns det inte ett klart positivt eller negativt resultat utan man får väga resultaten mot varandra.

4.2 Trafiksäkerhet

I USA är motsvarigheterna till rattfylleri och drograttfylleri Driving Under the Influence (DUI) och Driving Under the Influence of Drugs (DUID). DUI innebär att man kör under påverkan av alkohol medan DUID klassas som att man kör under påverkan av antingen enbart en drog eller i kombination med alkohol och/eller andra droger. Detta har skapat problematik då lagstiftningen inte skiljer på DUI och DUID (CDPS, 2018, sidor 33-34). Om polisen anser att personen som stoppats är påverkad av alkohol och kraven för DUI redan är uppfyllda så görs inget blodprov för att se om personen är påverkad av droger då detta är kostsamt och tar längre tid.

För att testa om en person är under påverkan av cannabis görs ett blodprov för att se vad personens THC halt är. THC, eller delta-9-tetrahydrocannabinol, är det huvudsakliga psykoaktiva ämnet i cannabis. I Colorado har man bestämt att gränsen för DUID går vid 5ng/ml av THC i blodet för att säkerställa en försämrad körförmåga. Även om polisen väljer att följa upp med ett blodprov så uppstår problem. Kopplingen mellan THC-halt i blodet och en persons försämrade körförmåga är svag. En person med långvarig cannabiskonsumtion kan exempelvis ha THC lagrat i kroppen och ha ämnet upptäckbart långt efter konsumtion då alla effekter har försvunnit.

CDPS rapporten använder data från Colorado State Patrol (CSP) som stod för ungefär 20 % av alla arresteringar för rattfyllerier i Colorado under år 2016 (CDPS, 2018, Sida 43). Deras data används för att studera den generella trenden av rattfyllerier i Colorado. Enligt data minskade det totala antalet rapporterade DUIs med 15 % mellan 2014 och 2017. Detta inkluderar en minskning av 20 % där alkohol var den enda substansen. Samtidigt inkluderar detta en ökning av 5 % där cannabis eller cannabis i kombination var rapporterat. Cannabis i kombination med andra substanser så som alkohol och andra droger ökade från 12 % av alla DUIs under år 2014 till 15 % år 2017.

CDPS har även data över tidsperioden mellan åren 2013-2017 över krascher och dödliga trafikolyckor i Colorado tagit från The Fatality Analysis Reporting System (FARS).

Resultaten visar att två tredjedelar av krascher och dödliga trafikolyckor ledde till att minst en av förarna involverade blev drogtestade (CDPS, 2018, Sidor 47-48). Vidare så drogtestades 88 % av avlidna bilförare medan endast 18 % av levande bilförare blev testade år 2017. Andelen av dödsolyckor med bilförare som testade positivt för 5ng/mL av THC i blodet minskade från 13 % till 8 % från år 2016 till 2017. På grund av begränsad data så begränsas de slutsatser som kan dras kring den allmänna förekomsten av drograttfyllerier och medföljande trafikolyckor i Colorado. Det är viktigt att nämna att närvaro av THC i blodet inte nödvändigtvis indikerar en försämrad körförmåga.

RMHIDTAs rapport finner att sedan legalisering i Colorado har cannabisrelaterade trafikdödsolyckor ökat med 151 % medan det totala antalet trafikdödsolyckor endast ökat med 35 % (RMHIDTA, 2018, Sidor 7, 10). Under perioden 2013-2017 ökade antalet trafikdödsolyckor med bilförare som testade positivt för cannabis mer än dubbelt. Under samma period ökade andelen av cannabisrelaterade trafikdödsolyckor i Colorado från 11 % till 21 %. RMHIDTA finner även liknande resultat som tidigare nämnts från CDPS studie. Under 2017 blev mindre än hälften av alla bilförare involverade i trafikdödsolyckor drogtestade. Av de som testade positivt för THC var 37 % över den lagliga gränsen av 5ng/mL av THC i blodet.

DPA rapporten nämner återigen de begränsningar som finns med att testa en förare för THC. Till skillnad från alkohol så kan THC vara närvarande i blodet veckor efter att cannabis har konsumerats och då långt efter att någon försämrad körförmåga har försvunnit (DPA, 2018, Sida 16). Jämfört med hur alkohol påverkar kroppen finns det inte heller någon klar koppling mellan THC-halt i blodet och en försämrad körförmåga. Därmed konstaterar DPA att ett blodprov för THC misslyckas med att fastställa att föraren är under påverkan av cannabis och inte lämpad till att köra.

DPA finner att DUI arresteringar, inkluderande alkohol och droger, i både Colorado och Washington har sjunkit. I Colorado minskade antalet med 16 % från år 2011-2016 (DPA, 2018, Sidor 17-18). Under första kvartalet av 2017 minskade även cannabis DUIs med en tredjedel från ett år tidigare. I Washington har även alla typer av DUIs minskat med

närmre en tredjedel från år 2011-2016. Informationen visar även att väldigt få DUIs i båda staterna involverade förare som enbart testade positivt för THC.

DPA anser att en ökning av förare involverade i krascher som testar positivt för THC visar på en ökning av cannabiskonsumtion bland vuxna 21 år och äldre i stater som har legaliserat (DPA, 2018, Sida 19). Resultaten visar endast att en förare konsumerade cannabis en tidsperiod innan kraschen men kan inte garantera att föraren var påverkad av substansen. DPA påpekar slutligen att Colorado och Washingtons trafikdödsolyckor efter legalisering inte har någon koppling till cannabis. Jämfört med liknande stater utan legaliserat cannabis så var antalet krascher statistiskt liknande. En separat studie från 2017 fann även liknande resultat där Colorado och Washington jämfördes med 8 andra stater som varken hade legaliserat cannabis för medicinskt eller rekreativt bruk. Studien fann inget signifikant samband mellan legalisering och trafikdödsolyckor under de tre följande åren efter legaliseringen (Aydelotte, 2017).

SAM rapporten visar att enligt en FARS rapport från år 2014 så involverade ungefär 50 % av hela USAs antal dödliga trafikdödsolyckor förare som testade positivt för THC i blodet (SAM, 2018, Sida 35). SAM finner också att antalet förare i Colorado påverkade av cannabis och involverade i dödliga trafikolyckor ökade med 88 % från år 2013-2015. Cannabisrelaterade trafikdödsfall ökade även med 66 % mellan fyra års genomsnitt före och efter legaliseringen. Andelen av cannabisbrott bland de som kör under påverkan av droger har även ökat i Colorado då 76 % av statens DUIDs involverar cannabis. De nämner även att Washington haft ett fördubblat antal drogpåverkade förardödsfall åren efter legalisering.

Följande legalisering finner resultaten av studierna något motsägande resultat där statistik och procent kan presenteras på ett eller annat sätt för att ge en önskad bild. Resultaten visar att DUIDs med cannabis samt cannabisrelaterade krascher och trafikdödsolyckor har ökat. Det sanna resultatet är att kopplingen mellan THC-halt i blodet har en mycket svag koppling, om någon, till en persons försämrade körförmåga. Cannabis och THC har en individuell påverkan på varje person och beroende på hur länge en person har

konsumerat cannabis kan THC vara möjligt att upptäcka i kroppen en lång period efter konsumtion. Det är därför viktigt att inse att THC i blodet inte motsvarar en försämrad körförmåga. Detta i sig är ett fundamentalt problem med hur cannabis testas i trafiken.

Resultaten visar även att mindre än hälften av alla förare blir drogtestade vilket innebär att en stor mängd data saknas och resultaten limiteras. Bland de som testas är THC sällan den enda substansen, förare kör istället i kombination med antingen alkohol eller andra droger. En ökad andel av DUIDs med cannabis och cannabisrelaterade krascher och trafikdödsolyckor är snarare ett resultat av cannabiskonsumtion bland åldersgruppen 21 år och äldre som har THC upptäckbart i blodet efter konsumtion. Studiernas resultat finner slutligen inget samband mellan legalisering och trafikdödsolyckor i jämförelse med stater som inte valt att legalisera cannabis.

Dessa resultat visar på att legalisering inte har en direkt negativ påverkan på trafiksäkerhet men förbättringar krävs för att ge mer konkreta resultat. Staterna behöver öka andelen förare som blir drogtestade samt finna ett bättre sätt att testa hur cannabis påverkar förarens körförmåga då gränsen för cannabis DUID vid 5ng/mL behandlar cannabis som alkohol vilket inte är fallet. Samtidigt bör cannabis inte polas ihop med antingen andra droger eller alkohol under lagstiftningens klassning av DUID vilket leder till ett svårbegripligt resultat i datan.

4.3 Konsumtion

Genom Amendment 64 legaliserades konsumtion, odling och försäljning av cannabis för vuxna i Colorado. Vuxna har nu ett enkelt och lagligt sätt att få tag på cannabis och har frihet att konsumera på privat egendom, exempelvis i sitt egna hem. Då cannabis inte längre är sett som en olaglig substans och numera är lättillgängligt i stort sett överallt i Colorado är det intressant att se om legaliseringen har förändrat konsumtion av cannabis bland vuxna och vilken påverkan det har haft.

RMHIDTAs resultat visar att personer i Colorado som rapporterar personlig konsumtion av cannabis under den senaste månaden har ökat med 45 % (RMHIDTA, 2018, Sida 21). Resultaten visar även att cannabiskonsumtion bland vuxna har ökat med 67 % och är 110 % högre än den genomsnittliga konsumtionen i hela landet. Andelen av vuxna som konsumerat cannabis under den senaste månaden har ökat från 8.2 % till 13.7 %. De data som används är det 3 års genomsnittliga värde före legalisering, år 2009-2012, som jämförs med efter legalisering, år 2013-2016.

CDPS rapport finner likt RMHIDTAs resultat att konsumtion av cannabis har ökat i Colorado. De beskriver hur cannabiskonsumtion under de senaste 30 dagarna har förändrats bland vuxna. De visar att under år 2014-2016 var andelen konsumtion stabilt runt 13.5 % (CDPS, 2018, Sida 64). Under 2017 ökade andelen betydligt till 15.5 %. De delar även upp informationen mellan kön och åldersgrupper. Under 2017 rapporterade mer män än kvinnor att de konsumerat cannabis under de senaste 30 dagarna. Bland män rapporterar 19.8 % att de har nuvarande cannabiskonsumtion medan 11.2 % av kvinnor medger detsamma. För män ökade nuvarande cannabiskonsumtion signifikant från år 2016-2017 medan kvinnors konsumtion förblev stabilt.

Under 2017 var cannabiskonsumtion under de senaste 30 dagarna bland åldersgruppen 18-25 år 29.2 %. Detta var inte signifikant annorlunda från den äldre åldersgruppen 26-34 år med 26.4 %. Dessa två åldersgrupper rapporterade mycket högre konsumtion än åldersgruppen 35-64 år med 12.5 % samt åldersgruppen 65+ med 5.6 %. Från år 2014-

2017 fanns ingen signifikant förändring bland åldersgrupperna 18-25 år och 35-64 år. Dock såg åldersgruppen 26-34 år en signifikant ökning från år 2016-2017 från 19.4% till 26.4 %

Vuxna trender av cannabiskonsumtion i Colorado för 26 år och äldre har signifikant ökat från 5.4 % år 2005-2006 till 14 % år 2015-2016 (CDPS, 2018, Sida 74). Jämfört med trender i resten av landet har Colorado konstant varit högre. Även om den nationella trenden har varit uppåtgående så har Colorado ökat snabbare. Skillnaden mellan den nationella trenden och Colorado har ökat från 1 % år 2005-2006 till mer än 7 % år 2015-2016. Under denna tidsperiod visar införsamlad data även trender för alkohol, cigaretter och andra droger. Cannabiskonsumtion för vuxna låg runt 14 % och var signifikant lägre jämfört med konsumtion av alkohol med 62.1 % och cigaretter med 19.8 %.

Resultaten av Amendment 64 visar på att konsumtion bland vuxna har ökat. Hur konsumtionen bland ungdomar har förändrats då Amendment 64 inte har ändrat lagen för minderåriga under 21 år är en mycket viktig aspekt av legaliseringen och dess eftereffekter.

RMHIDTAs rapport finner att konsumtion av cannabis under den senaste månaden i Colorado för ungdomar mellan 12 och 17 år är 35 % högre än den nationella trenden år 2015/2016 (RMHIDTA, 2018, Sidor 21, 22, 26). Jämför man de tre åren innan och efter legaliseringen finner man att cannabiskonsumtion bland ungdomar ökade med 5 % och är 54 % högre än den nationella trenden. Under samma period minskade den nationella ungdomstrenden med 5 %. Under den senaste månaden har i genomsnitt 10.9 % av ungdomar konsumerat cannabis i Colorado jämfört med 7.1 % i resten av landet.

Under år 2017 har i genomsnitt en tredjedel av ungdomar i gymnasiet konsumerat cannabis en eller fler gånger i sitt liv (RMHIDTA, 2018, Sida 27). En femtedel av dessa ungdomar har även konsumerat cannabis under den senaste månaden. Resultaten är väldigt lika mellan åren 2013 och 2015 och skiljer sig bara med ett fåtal procentenheter. Resultaten för ungdomar i grundskola visar att 8.4 % konsumerat cannabis en eller fler

gångar i sitt liv samt att 5 % har nuvarande konsumtion. Dessa resultat skiljer sig med mindre än en procentenhet från åren 2013 och 2015.

CDPS visar att andelen av elever i gymnasiet i Colorado som har konsumerat cannabis någonsin i sin livstid är statistiskt oförändrad mellan 2005 och 2017 (CDPS, 2018, Sidor 102-104). Data visar även att det inte fanns någon statistiskt signifikant skillnad mellan Colorado och den nationella trenden under samma period. Andelen av gymnasieelever som rapporterar konsumtion av cannabis under de senaste 30 dagarna är även stabil och visar ingen signifikant skillnad mellan samma period. Andelen som testade cannabis innan 13 års ålder minskade i Colorado, från 9.2 % år 2015 till 6.5 % år 2017. Detta resultat är inte heller statistiskt annorlunda från den nationella trenden.

Information insamlad över de vanligaste konsumerade substanserna bland gymnasieelever visar att både alkohol och e-cigarretter är vanligare än cannabis. Under år 2017 rapporterade 19.4 % av elever konsumtion av cannabis under den senaste månaden medan 32.6% rapporterade konsumtion av cigarretter och e-cigarretter samt 28.7 % konsumtion av alkohol (CDPS, 2018, Sidor 105, 109). Alkohol och tobak är fortfarande de mer populära alternativen till cannabis bland elever. Data över gymnasieelevers konsumtion av substanser någonsin i sin livstid visar att 59 % har använt alkohol, 44 % e-cigarretter och 35 % cannabis.

DPA finner likt tidigare resultat att cannabis konsumtion bland ungdomar har varit stabilt under de senaste flertal åren. Enligt data införsamlad under år 2015 har 21.7 % av amerikanska gymnasieelever konsumerat cannabis inom den senaste månaden (DPA, 2018, Sida 8). Denna andel har varit konstant under det senaste årtiondet. Andelen av gymnasieelever som konsumerat cannabis i Washington och Colorado är mycket likt den nationella trenden.

I Washington visar resultat från cannabis konsumtion bland elever i åttonde, tionde och tolfte klass från år 2000 till 2016 att andelen förblev den samma eller minskade.

Resultaten indikerar att konsumtion bland elever i tionde och tolfte klass inom de senaste

30 dagarna har varit oförändrat under flera tidigare år och att legalisering har haft liten till ingen som helst påverkan på konsumtion. Konsumtion bland elever i tionde och tolfte klass är lägre än den nationella trenden med 17 % och 26 % för respektive klass jämfört med 20 % och 27.6 %. Bland elever i åttonde klass har nylig konsumtion av cannabis sjunkit till 6 %, en 50 % minskning sedan år 2000.

Resultat i Colorado visar att från år 2001 till 2015 har andelen gymnasieelever som konsumerat cannabis inom den senaste månaden stadigt minskat från 30.2 % till 21.2 % (DPA, 2018, Sida 9). Detta resulterar i att konsumtion bland Colorados gymnasieelever är jämförbart med den nationella trenden. Nylig konsumtion bland elever i nionde och tionde klass har varit oförändrat sedan år 2011 och antalet nionde klassare som rapporterade nylig konsumtion under år 2015 var mindre än hälften av antalet år 2001.

Resultaten kring konsumtion av cannabis bland vuxna och ungdomar följt av legalisering visar klart en uppåtgående trend i konsumtion bland vuxna 21 år och äldre. Då det nu är fritt fram att konsumera cannabis på privat egendom väljer fler vuxna att göra så enligt tillgänglig information. Vad som inte kan konstateras är dock om konsumtion faktiskt har ökat eller om vuxna nu är mer bekväma med att erkänna att de konsumerar cannabis. Stigman kring en olaglig substans har försvunnit och det är nu lättare att få tag på aktuella siffror bland vuxna. Det är fortfarande oklart om legalisering har lett till ökad konsumtion eller om det har möjliggjort att få tag på aktuella siffror över användarna. Troligtvis är det en blandning av både och.

Resultaten av Amendment 64 bland ungdomar i Colorado visar på att konsumtion har varit stabilt och mer eller mindre följt den nationella trenden. De olika rapporterna väljer att presentera olika åldersgrupper för att framhäva antingen en ökning eller minskning av konsumtion bland ungdomar. De rapporter som väljer att se hela ungdomsgruppen som en enhet och jämför resultat med andra stater finner dock att konsumtion har fortsatt att vara konstant och finner ingen statistiskt signifikant förändring. Cannabis fortsätter att konsumeras av ungefär en av fem ungdomar men är fortfarande mindre populärt än alkohol och den nya trenden av e-cigarretter.

4.4 Hälsoeffekter

Offentlig hälsa är en viktig aspekt av ett lands ekonomi då stora resurser läggs på att hålla befolkningen frisk. Hälsoeffekter relaterade till cannabiskonsumtion undersöks för att se vilken effekt legaliseringen har haft på befolkningen. Hälsa värderas positivt i samhället och det är därför viktigt att det finns ett tryggt och säkert sätt att få hjälp för folk som känner att de behöver det. Sjukhus och giftinformationscentraler finns till för att hjälpa de som har problem och frågor kring droger.

En ökning av cannabiskonsumtion har i sin tur haft påverkan på offentlig hälsa. RMHIDTA rapporterar att det årliga antalet akutavdelningsbesök relaterade till cannabis ökade med 52 % följande legalisering mellan åren 2012-2016 (RMHIDTA, 2018, Sidor 35, 40, 43). Det årliga antalet cannabisrelaterade sjukhusinläggningar ökade även med 148 % under samma tidsperiod. Det totala antalet sjukhusinläggningar var 1417 under år 2012 jämfört med 3517 under år 2016. Samtal till Colorados drog- och giftinformationscentral relaterade till enbart cannabis har mer än tredubblats följande legalisering. De data som används är det genomsnittliga värdet under fem år före legaliseringen, 2008-2012, jämfört med det genomsnittliga värdet under fem år efter legaliseringen, 2013-2017. Sedan legaliseringen har antalet årliga samtal rörande enbart cannabis ökat från 61 till 179.

DPA nämner att följande legalisering har samtal till drog- och giftinformationscentraler för cannabis fortsatt att vara ovanliga i jämförelse med andra substanser (DPA, 2018, Sida 14). Även om antalet samtal rörande cannabis har ökat så är det totala antalet en mycket liten del av de totala samtalen. Cannabisrelaterade samtal är även drastiskt färre än samtal relaterade till receptbelagda mediciner, rengöringsprodukter och toalettartiklar. I Washington ökade antalet samtal till drog- och giftinformationscentralen för cannabis. Under år 2016 var det totala antalet cannabisrelaterade samtal 286. Av totalt 62 502 samtal till centralen representerade detta mindre än en halv procent av alla samtal under året. Av dessa samtal kunde ungefär 75 % av fallen lösas hemifrån vilket innebar att

personen inte behövde ha medicinsk hjälp i person från en akutavdelning eller läkarmottagning.

I Colorado under tidsperioden juli 2015 till juni 2016 var det totalt 224 samtal utav 41 137 till drog- och giftinformationscentraler som var relaterade till cannabis (DPA, 2018, Sida 15). Utav dessa samtal var inget associerat med ett dödsfall. Bland symtomen nämnda var dåsighet eller slöhet det vanligaste med 26 %, följt av ökad hjärtrytm med 17 %, agitation eller irritabilitet med 12 % och förvirring med 10 %. De flesta av dessa symtom är varken livshotande och går över inom några timmar efter att en person har konsumerat cannabis. Antalet cannabisrelaterade akutavdelningsbesök ökade från 22 per 100 000 människor under år 2012 till 38 per 100 000 människor under år 2014. Detta antal relateras till det totala antalet akutavdelningsbesök i Colorado under år 2014 som var 2,3 miljoner besök. Cannabisrelaterade akutavdelningsbesök var därmed mindre än en tiondelsprocent av alla besök.

DPA nämner att innan legaliseringen så kunde innehav av cannabis för personligt bruk leda till stora böter, villkorlig dom eller fängslande. På grund av hot om straffrättsliga påföljder kan effekten ha varit att folk blev avskräckta från att söka medicinsk hjälp eller råd när de hade cannabisrelaterade problem. Följande legalisering är folk troligtvis mer bekväma med att söka sådan hjälp. Ett klart resultat från legalisering är att samtal och besök till drog- och giftinformationscentraler och akutvård har ökat. Det är dock oklart om incidenter har ökat eller om antalet folk som rapporterar sina problem har ökat när det nu finns mindre risk och påföljder.

Resultaten bland förändringar kring hälsoeffekter följande legalisering visar klart att fler personer som har cannabisrelaterade problem använder den hjälp som samhället erbjuder. Samtal och besök till drog- och giftinformationscentraler och akutvård har ökat men det är inte nödvändigtvis ett resultat utav fler incidenter. Istället bör detta ses som ett resultat utav att legaliseringen har fått folk att bli mer bekväma med att söka denna typ av hjälp. Cannabisrelaterade akutvårdsbesök är ovanliga och andelen är extremt liten sett till det totala årliga antalet akutvårdsbesök. Kostnaden av att bedriva sjukvård måste härmed jämföras med att befolkningen är bekväm med att söka hjälp när det behövs.

4.5 Skatteintäkter från försäljning av cannabis

Inom Colorados Amendment 64 regleras det hur en given andel av skatteintäkter från försäljning av cannabis ska distribueras ut till statens utbildning (Cde.state.co.us, 2019). Även om beloppet av skatteintäkter från försäljning av cannabis är litet runt 1 % av statens totala utbildningsbudget så går pengarna till en mängd olika hjälpsamma program. Dessa inkluderar byggande av skolor, förebyggande av mobbning och beteendehälsa. Lagstiftningen fastställde först år 2012 att en punktskatt på de första 40 miljoner dollarna införsamlade från skatteintäkter från försäljning av cannabis skulle gå till byggande av skolor. Under de följande åren ändrades lagstiftningen och den senaste ändringen under år 2018 fastställde att det större beloppet av antingen 90 % av de årliga skatteintäkterna eller 40 miljoner dollar skulle bli införsamlat. Den resterande andelen ska gå till statens offentliga skolfond.

Punktskatten i Colorado för cannabis ligger på 15 %. Utöver punktskatten finns även en special moms för försäljning av cannabis på 15 %. Denna delas upp mellan staten och kommunen där staten tar 90 % och kommunen får resterande 10 %. Staten delar sedan upp detta på tre håll där 12.59 % går till statens offentliga skolfond, 15.56 % går till en allmän fond och 71.85 % går till Marijuana Tax Cash Fund (MTCF). Intäkter till MTCF måste sedan spenderas under följande år på sjukvård, för att övervaka hälsoeffekter av cannabis, hälsoutbildning, förebyggande av missbruk och behandlingsprogram. Bredvid punktskatten och specialmomsen finns även en vanlig statlig försäljningsmoms på 2.9 % som går direkt till MTCF.

CDPS visar hur intäkter från skatter, licenser och avgifter har ökat med 266 % från år 2014 till 2017 (CDPS, 2018, Sida 151-152). Intäkterna, som gick från 67 miljoner dollar till 247 miljoner, är drivna av skatter, licenser och avgifter från detaljhandel av cannabis som uppgår till 92 % av all inkomst från försäljning av cannabis. I genomsnitt samlar Colorado ihop ungefär 20 miljoner dollar varje månad från alla cannabiskällor. Under år 2017 nåddes 40 miljoner dollar i punktskatt som gick direkt till att bygga nya skolor. Ytterligare 31.5 miljoner dollar gick till den offentliga skolfonden. Skatter som har gått

till kommuner har även ökat med 305 %, från 4 miljoner dollar år 2014 till 16 miljoner år 2017. Skatteintäkter från cannabis behöver jämföras i sammanhang med det totala beloppet som Colorado samlar in under ett år. Under år 2017 uppgick Colorados skatteintäkter till 13.8 miljarder dollar. Därmed bidrar skatteintäkter från cannabis med ungefär 1.52 % av alla skatteintäkter som Colorado samlade in.

RMHIDTA jämför antalet cannabisbutiker till antalet McDonalds och Starbucks i Colorado. I juni år 2017 fanns det 208 McDonalds och 392 Starbucks (RMHIDTA, 2018, Sidor 79-80). Samtidigt fanns det 491 cannabisbutiker vilket visar på den växande marknaden och efterfrågan för cannabis i staten. I augusti 2018 hade antalet ökat till 532 cannabisbutiker.

DPA noterar att stater som legaliserat cannabis snabbt överträffade de ursprungliga förväntningarna på de totala försäljnings- och skatteintäkterna från cannabis. I Washington förutsåg analytiker att försäljning av cannabis skulle generera 162 miljoner dollar årligen de två första åren (DPA, 2018, Sida 21). Under det första året samlades endast 65 miljoner men redan under det andra året så överträffades det förväntade värdet då 185 miljoner införsamlades. Under det tredje året ökade värdet ytterligare till 315 miljoner. För Washington var detta under räkenskapsåren mellan 1 juli till 30 juni, år 2014-2015, 2015-2016 samt 2016-2017.

DPA visar att försäljning av cannabis i Colorado har genererat närmre 600 miljoner sedan försäljning började den 1a januari 2014 (DPA, 2018, Sida 22). Intäkter fördubblades nästan från det första till det andra året av försäljning och är på väg att tredubblas från det första till det fjärde året. I Colorado beräknade man att intäkter skulle vara 70 miljoner dollar årligen. Under det första kalenderåret 2014 samlades 67 miljoner in. Under det andra året samlades 130 miljoner in och under det tredje året 194 miljoner.

Den senaste informationen finns att hämta direkt från Colorado Department of Revenue (CDOR) där DPA tagit sin information ifrån (se bilagor, fig. 4). CDOR data visar just vad DPA konstaterade att intäkter skulle tredubblas under det fjärde året. Under år 2017

samlades 247 miljoner dollar in (Colorado.gov, 2018). Det följande året ökade intäkter ytterligare till 266 miljoner och den senaste informationen för år 2019 mellan januari till juli visar att 164 miljoner redan har samlats in under året. Den totala summan av intäkter från skatter, licenser och avgifter från cannabis i Colorado sedan legalisering uppgår nu till över en miljard dollar.

Cannabisindustrin i USA växer otvivelaktigt och genererar hundratals miljoner dollar i skatteintäkter till de stater som valt att legalisera. Dessutom skapar industrin hundratusentals nya jobb utöver landet. DPA nämner en preliminär uppskattning där den legala cannabisindustrin sysselsätter mellan 165 000 och 230 000 heltids- och deltidsanställda sammanlagt i USA (DPA, 2018, Sida 24). Rapporten konstaterar att siffran endast kommer att öka då fler stater väljer att legalisera och implementera en reglerad marknad. Dessa resultat visar klart att stater som har etablerat en reglerad marknad för cannabis har gynnats ekonomiskt genom att skapa tusentals nya jobb.

Resultaten från en reglerad marknad av cannabis visar en klar ökning av skatteintäkter för både Colorado och Washington. Med en hög skattesats på cannabis samlar staten in pengar som annars hade försvunnit på den svarta marknaden. Även om den totala summan från cannabis bara motsvarar runt 1 % av statens totala skatteintäkter så går pengarna till viktiga områden av samhället så som att bygga nya skolor och förbättra sjukvård. Cannabisindustrin har fortsatt att växa snabbt sedan den implementerades och har överträffat de ursprungliga förväntningarna. Industrin har skapat massvis med nya jobb och gjort det möjligt för folk som tidigare jobbade på svarta marknaden att nu delta och tillsätta värde till ekonomin.

5. Avslutning

Avsikten med arbetet har varit att ge en bred bild av hur ekonomin och samhället påverkas från legalisering av cannabis för rekreationsbruk och framhäva både de för- och nackdelar som legalisering resulterar i. Arbetet har visat att legalisering har en mängd olika effekter. Genom att presentera data från dessa fem olika områden kan personer vara informerade om och bilda en välgrundad åsikt kring legalisering av cannabis. Resultaten inom de olika områdena visar på att legalisering har varit framgångsrikt i Colorado och Washington men att det samtidigt finns områden som måste förbättras.

Colorado och Washington som var de två första staterna i USA att legalisera cannabis för rekreationsbruk kan ses som försökskaniner för resten av landet. Under de följande åren har andra delstater i USA följt i deras fotspår och Uruguay och Kanada har valt att implementera på en nationell nivå. Legalisering av cannabis för rekreationsbruk ses vara ett lyckat koncept med positiva aspekter så som minskad kriminalitet och skatteintäkter för staten.

Avsnittet om kriminalitet visar ett positivt resultat för vuxna följande legalisering då innehav, odling och försäljning av cannabis blev legalt följande Amendment 64 i Colorado för vuxna 21 år och äldre. Detta resulterade i en minskning av kriminalitet då större delen av brott var arresteringar för just innehav. En minskning i kriminalitet och arresteringar sparar på statliga medel och behandlar inte längre konsumenter av cannabis som kriminella. Antalet brott och avstängningar från skolor har ökat bland ungdomar främst från innehav av cannabis. Då stigman kring cannabis som en illegal substans försvinner för vuxna förs det även vidare till ungdomar som troligtvis inte är medvetna om lagen och väljer att konsumera på offentliga platser.

Avsnittet om trafiksäkerhet visar på ett mer neutralt resultat där det inte finns något direkt samband mellan legalisering och trafikolyckor. I nuläget saknas mycket data då endast ungefär hälften av alla bilförare blir drogtestade samt att cannabis blir sammanslaget med andra droger och även alkohol. Mer forskning och undersökning behöver göras för att

förstå effekterna av cannabis på en persons försämrade körförmåga och hur cannabis ska testas. Detta är ett område som behöver förbättras för att kunna visa mer klara resultat.

Avsnittet om konsumtion visar att vuxna nu är mer öppna med att dela information om deras konsumtion. Troligtvis har även konsumtion ökat då stigman kring en olaglig substans har försvunnit och en laglig väg till att konsumera nu är möjlig. Då mer aktuella siffror kommer fram visar resultaten fortfarande att konsumtion av alkohol och cigaretter är vanligare än cannabis bland vuxna. Bland ungdomar visas ingen statistiskt signifikant förändring i konsumtion följande legalisering jämfört med resten av USA. Likt resultaten från vuxna så fortsätter även konsumtion av alkohol och e-cigaretter att vara vanligare än cannabis bland ungdomar.

Avsnittet om hälsoeffekter visar att genom legalisering kan folk känna sig mer bekväma med sin konsumtion och ta del av den hjälp som samhället erbjuder. Cannabisrelaterade sjukvårdsbesök samt samtal till giftinformationscentraler har ökat vilket är en kostnad för samhället. Samtidigt värderas hälsa positivt och det är viktigt för befolkningen att ha en säker väg till hjälp när det behövs. Här behöver kostnaden av sjukvård jämföras med befolkningens hälsa och välmående.

Avsnittet om skatteintäkter från försäljning av cannabis är en klart positiv aspekt av legalisering där staten funnit ett sätt att bryta igenom den svarta marknaden och skapa en reglerad marknad som samlar in skatteintäkter som annars försvunnit. Skatteintäkter från försäljning av cannabis går sedan till viktiga områden av samhället så som utbildning och sjukvård istället för att finansiera illegala organisationer. Cannabisindustrin har överträffat alla förväntningar och fortsätter att växa varje år.

Teorin om att legalisera och skatta en produkt med en oelastisk efterfråga istället för att förbjuda passar väl in på cannabis. Arbetet visar klart att cannabis bör anses ha en oelastisk efterfråga då konsumtion även har ökat följt av legalisering. Konsumenter av cannabis verkar inte vara särskilt priskänsliga utan värderar högt deras frihet till att konsumera. Det privata värdet av att konsumera cannabis överväger tydligt det sociala

värdet. Staten kan utnyttja detta faktum och införa en hög skattesats på cannabis som sedan gynnar ekonomin. Det lönar sig att skatta konsumtionen istället för att spendera resurser på att förbjuda den. Dessa resurser kan istället gå till att förbättra utbildning och offentlig hälsa som värderas högt i samhället med.

Arbetet finner avslutningsvis att större delen av de funna resultaten har varit positiva eller neutrala med fåtal direkt negativa effekter. I dagsläget har Colorado och Washington visat att en legaliserad och reglerad marknad av cannabis kan fungera och att det finns önskvärda resultat. Industrin har skapat massvis med nya jobb och gjort det möjligt för folk som tidigare jobbade på svarta marknaden att nu delta och tillsätta värde till ekonomin. Samtidigt finns det områden att förbättra och desto mer tid som går och ju fler studier som görs får visa mer substantiella resultat. Det är värt att notera att ingen stat som valt att legalisera cannabis för rekreativ bruk har valt att gå tillbaka på deras lagändring.

Litteraturförteckning

<https://rmhidta.org/files/D2DF/FINAL%20Volume%205%20UPDATE%202018.pdf>, The Legalization of Marijuana in Colorado: The Impact, The Rocky Mountain HIDTA Strategic Intelligence Unit, (september 2018) Hämtad: 25/07/19

https://cdpsdocs.state.co.us/ors/docs/reports/2018-SB13-283_Rpt.pdf, Impacts of Marijuana Legalization in Colorado, Jack K. Reed, Office of Research and Statistics, (oktober 2018) Hämtad: 25/07/19

http://www.drugpolicy.org/sites/default/files/dpa_marijuana_legalization_report_feb14_2018_0.pdf, From Prohibition to Progress: A Status Report on Marijuana Legalization, Drug Policy Alliance, (januari 2018) Hämtad: 25/07/19

<https://learnaboutsam.org/wp-content/uploads/2018/07/SAM-Lessons-Learned-From-Marijuana-Legalization-Digital-1.pdf>, Lessons Learned From Marijuana Legalization In Four U.S. States And D.C., Smart Approaches to Marijuana, (mars 2018) Hämtad: 25/07/19

<http://norml.org/legal/legalization>, NORML, (2019) Hämtad: 25/07/19

<https://www.businessinsider.com/legal-marijuana-states-2018-1>, Skye Gould, Jeremy Berke, Business Insider, (25/06/19) Hämtad: 25/07/19

<http://www.druglawreform.info/en/country-information/latin-america/uruguay/item/5667-uruguay>, Druglawreform, (2019) Hämtad: 25/07/19

<https://www.justice.gc.ca/eng/cj-jp/cannabis/>, Department of Justice, Government of Canada, (17/10/18) Hämtad: 25/07/19

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/narkotikastrafflag-196864_sfs-1968-64, Narkotikastrafflag (1968:64), Sveriges riksdag, (2019) Hämtad: 25/07/19

http://www.emcdda.europa.eu/countries/drug-reports/2019/portugal/drug-laws-and-drug-law-offences_en, The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, (2019) Hämtad: 25/07/19

<https://www.normalnorge.no/english>, NORML Norway, (2019) Hämtad: 26/07/19

<https://laegemiddelstyrelsen.dk/en/special/medicinal-cannabis/citizens/medicinal-cannabis-pilot-programme/#>, Laegemiddelstyrelsen, (10/07/19) Hämtad: 26/07/19

<https://rmhidta.org/default.aspx/MenuItemID/754/MenuGroup/RMHIDTA+Public+Admin.htm>, Rocky Mountain HIDTA, (2019) Hämtad: 14/08/19

<https://www.colorado.gov/pacific/publicsafety/about-department-public-safety>, Colorado Department of Public Safety, (2019) Hämtad: 15/08/19

<http://www.drugpolicy.org/about-us#vision-mission>, Drug Policy Alliance, (2019) Hämtad: 15/08/19

<https://learnaboutsam.org/who-we-are/mission-vision/>, Smart Approaches to Marijuana, (2019) Hämtad 15/08/19

<https://norml.org/legal/item/colorado-legalization>, NORML, (2019) Hämtad: 19/08/19

<https://www.colorado.gov/pacific/marijuana/laws-about-marijuana-use>, Colorado Official State Web Portal, (2019) Hämtad: 19/08/19

<http://komornlaw.com/wp-content/uploads/2018/01/drvp-aydelotte2017.pdf>, Crash Fatality Rates After Recreational Marijuana Legalization in Washington and Colorado, Jayson D. Aydelotte, MD, (22/06/17) Hämtad: 27/08/19

<https://www.cde.state.co.us/communications/2019marijuanarevenue>, Colorado Department of Education, (2019) Hämtad: 10/09/19

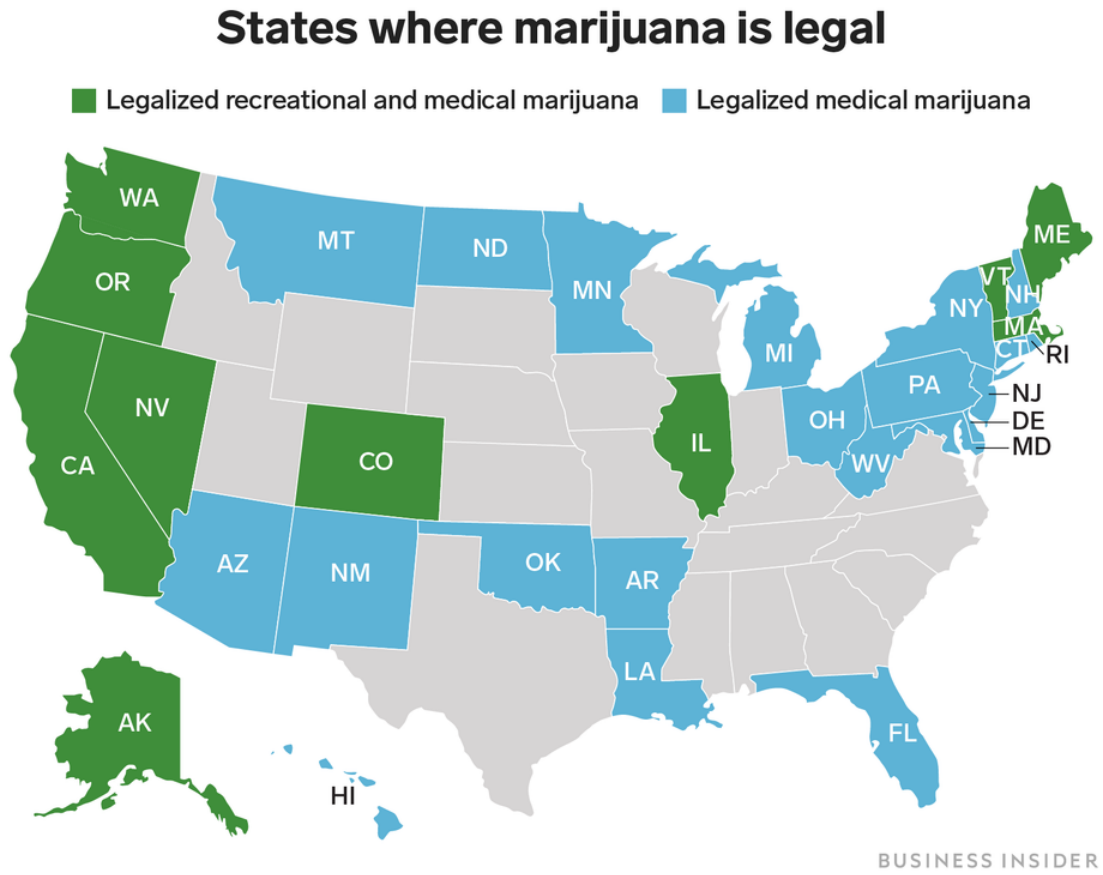
<https://www.colorado.gov/pacific/revenue/colorado-marijuana-tax-data>, Colorado Department of Revenue, (08/2019) Hämtad: 10/09/19

<https://www.nber.org/papers/w10976.pdf>, The Economic Theory Of Illegal Goods: The Case Of Drugs, Gary S. Becker, Kevin M. Murphy and Michael Grossman, (december 2004) Hämtad: 02/10/19

<https://www.economicshelp.org/microessays/equilibrium/price-elasticity-demand/>, Tejvan Pettinger, economicshelp.org, (28/11/17) Hämtad: 02/10/19

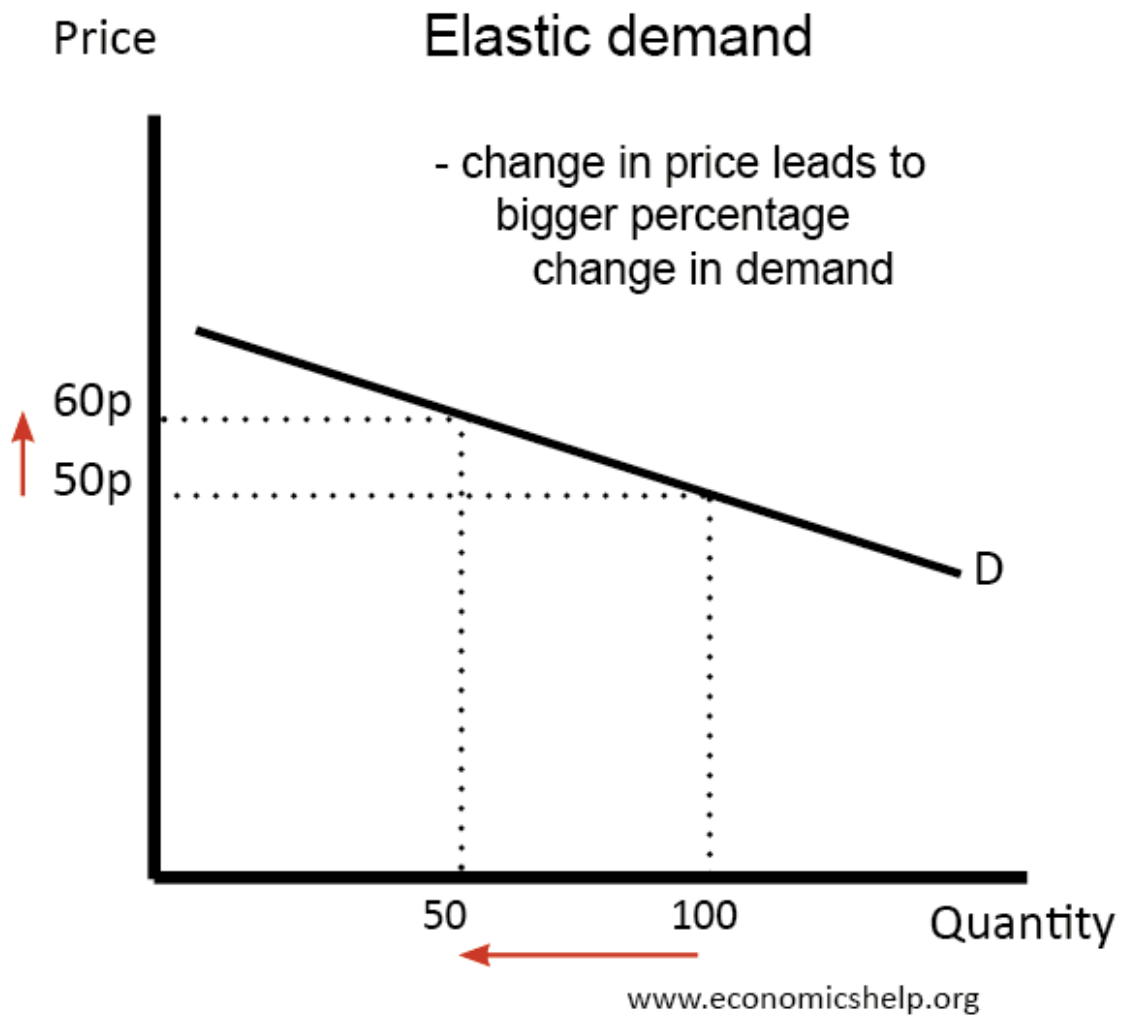
Bilagor

Fig. 1

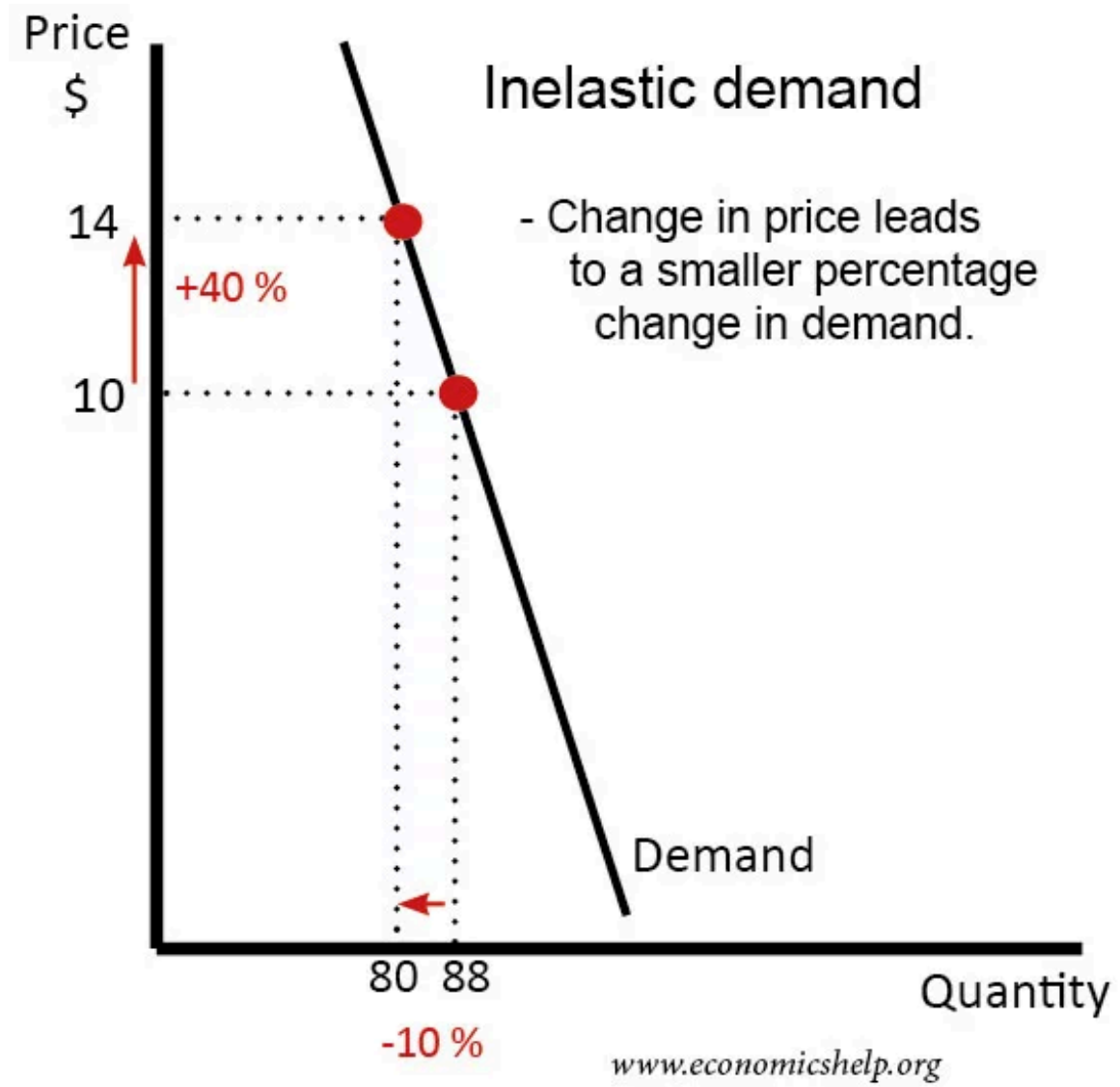
(Shayanne Gal/Business Insider, 2019)

Fig. 2

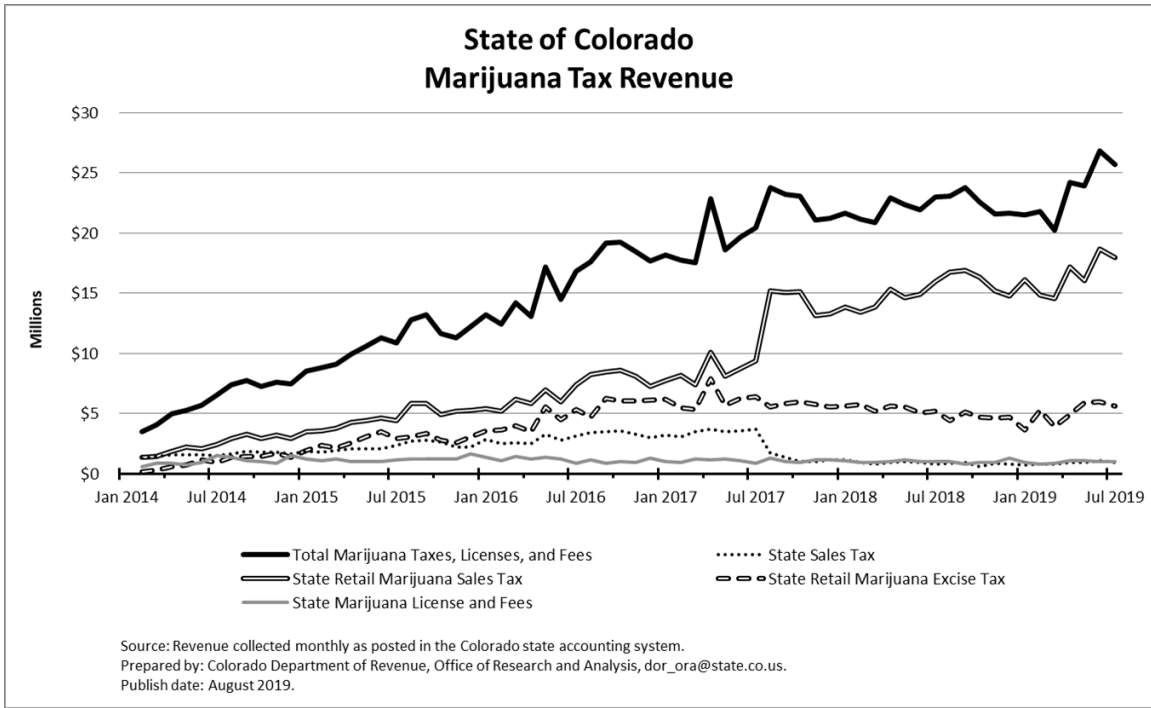
(Economicshelp.org, 2017)

Fig. 3

(Economicshelp.org, 2017)

Fig. 4

(Colorado Department of Revenue, 2019)